

*Seim skule - plan for arbeidet
med å utvikle
eit trygt og godt skulemiljø*

*Seim skule - ein skule for framtida
Leik - Læring - Meistring*

SYSTEMATISK ARBEID MED SKULEMILJØET

§9a-1 i opplæringslova

«**Alle** elevar har **rett** til eit **trygt** og **godt** skulemiljø,
som **fremjar** helse, trivsel og læring»

«Eg vil vera mot andre slik eg vil at andre skal vera mot meg»

«På Seim skule skal alle ha det godt og kjenne seg trygge»

Denne planen har fokus på systematisk arbeid for å sikra at ingen elevar ved Seim skule skal bli utsett for krenkande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald, rasisme eller trakassering. Planen skal skildra skulen sine rutinar og det felles ansvaret vi har for å sikra kvar einiskild elev eit trygt og godt skulemiljø. Planen er handsama i alle skulen sine rådsorgan, i skulen sitt lokale arbeidsmiljøutval og i arbeidstakarorganisasjonane. Rutinane våre skal bli gjennomgått kvar haust ved oppstart av skuleåret og i alle klasseforeldremøta.

Mål for arbeidet med et trygt og godt skulemiljø

- Alle elevar opplever skulen som trygg og god
- Skulen har nulltoleranse mot mobbing, vald, diskriminering, trakassering og alvorleg krenking
- Skulen arbeider kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til alle elevane
- Alle skulen sine deltakarar; elevar, lærarar, SFO-tilsette og foreldre/føresette har eit felles ansvar for god kommunikasjon og godt samarbeid rundt elevane sitt skulemiljø

Mobbing

Det er for tida ei pågåande debatt om mobbeomgrepet.

Professor Ingrid Lund ved Universitetet i Agder held fram denne definisjonen:

Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning (Lund, Helgeland, Kovac, 2017).

Universitetslektor Tove Flack ved Nasjonalt Senter for Læringsmiljø og Atferdsforskning ved Universitetet i Stavanger har eit litt anna fokus:

«Vi kaller det mobbing når en person blir plaget av andre over tid og vedkommende vanskelig kan komme seg ut av situasjonen ved egen hjelp. Forskning fra mange land viser at dette er en situasjon som mange barn, unge og voksne er i.»

Det sentrale er uansett å sjå kva utslag/former for mobbing vi kan sjå i dag. Ein kan gjerne skilje mellom direkte, indirekte og digital mobbing.

Direkte mobbing:

- Fysisk plaging (slag, spark, materielle skader)
- Verbal trakassering (skjellsord, truslar)
- Utestenging
- Nonverbal trakassering (negativt kroppsspråk, »blikking»)

Indirekte mobbing:

- Baksnacking
- Ryktespriing
- Utestenging
- Nonverbal trakassering

Digital mobbing:

- Negative ytringar på digitale medie (internett og mobiltelefon)

- **Det er viktig å ta alle typar mobbing alvorleg.**
- **Den direkte mobbinga er lettast for utanforståande å oppdage**
- **Den indirekte mobbinga er mykje vanskelegare å avdekka. Elevane har ofte ikkje den same forståinga av at dette faktisk også er mobbing.**

Denne planen skildrar vidare det viktige førebyggjande arbeidet på ulike nivå og aktivitetsplikta som skulen er pålagd etter lovendringa i 2017. Til slutt ei oppsummering i form av «Handlingsplakaten».

Ulike skjema som skal nyttast i arbeidet er vedlegg til planen.

Førebyggjande arbeid

I det førebyggjande arbeidet legg vi vekt på utvikling av gode relasjonar; vaksen- elev, elev-elev og heim- skule. Alle vaksne skal vere tydelegevaksne som elevane kan ha tillit til. Lærarane skal utøve tydeleg leiing på ein slik måt at klassen vert opplevd som ein trygg plass for elevane. I SFO har SFO-leiar eit særskild ansvar for det same. Alle elevane skal lere å ta vare på kvarandre og ver eopptatt av at alle har et bra. Relasjonen mellom skulen sine tilsette og heimen skal vere prega av respekt, tillit og samarbeidsvilje. Klassekontaktane har eit særskild ansvar for at foreldre/føresette i klassen vert kjende med kvarandre.

Tiltaksplanane under skiljer mellom klassenivå, skulenivå og det førebyggjande arbeidet i heimane.

Utvikling av eit trygt og godt klassemiljø:

TILTAK	PREMISSAR
Alle klassane har klare normer og reglar. Klassereglar vert utarbeidd kvar haust. Skulen sitt «Orden- og åtferdsreglement» skal liggje i botnen.	Viktig at all negativ åtferd får same reaksjon. Desse retningslinene skal vere klart synlege for alle i klassen.
Alle klassane lagar eit «trivselshjul»	Eit «trivselshjul» er ein plan for sosiale aktivitetar i klassen. Noko å sjå fram til. Utarbeiddast kvar haust i samarbeid med foreldra.
Klassemøte	Timeplanfesta klassemøte kvar 14.dag der klassemiljø, skulemiljø og mobbing er tema
Sosial utviklingsplan	Nytt sosialt mål for kvar månad
Snakke godt om andre	Byggje positive haldningar og relasjonar
Lære elevane opp til å sjå korleis andre har det (empati).	Fokusere på å gjera og seie positive ting til dei ein har rundt seg.
Mobbing skal vere fast tema i elevsamtalar og i dei halvårlege utviklingssamtalane med foreldra.	Viktig for førebygging og oppdaging. Elevane må få vite om at dei vaksne diskuterar på møte korleis dei oppfører seg på skulen.
Temaet mobbing er inkludert i klassen sine årsplanar.	Kontaktlærer sitt ansvar

Utvikling av eit godt skulemiljø:

TILTAK	PREMISSAR
God og trygg vaktordning i friminutta – reglar er utarbeidd og skal evaluerast jamnleg.	Viktig for å kunne følgje med og avdekka negative handlingar mellom elevane i friminutta
Alle vaksne bruker refleksvestar i friminutta	Viktig at alle vaksne vert sett av elevane.
Utarbeide og evaluere gode friminuttreglar saman med elevane	Elevrådet er ein viktig samarbeidspart i arbeidet
«Kom & leik» - aktivitetar i friminutta	Sosiallærer har eit særskild ansvar
Trygg skuleveg og bussvaktordning.	Skulevegen er ein viktig arena for å byggje tryggleik og trivsel. Tema ved skulestart og i løpet av skuleåret etter behov.

Sosiallærer med avsett tid til oppfølging av enkeltelevar og klasser	Skal støtte kontaktlærer i spontane situasjonar som oppstår og følgje opp arbeidet med enkeltelevar, grupper og klasser med omsyn til det sosiale miljøet
Månadssamlinga i Amfiet	Skalskape «vi-kjensle» og byggja opp under elevane si sjølvkjensle
Fadderordning mellom - 1. og 6.klasse - 2. og 7.klasse - Nye og «gamle» elevar»	Skapar tryggleik, og ansvarskjensle Tiltak for nye einskildelevar skal ordnast i klassen
Samarbeid i overgangen mellom barnehage og skule. Utarbeide halvårsplan for vårhalvåret.	Byggje på og vidareutvikle samarbeidet med Seim barnehage
Årshjul for felles trivselstiltak i skulen sin årlege Verksemdplan.	Årleg planlegging, evaluering og justering
Jamleg kartlegging av skulemiljøet Oppfølging av resultat på: - Skulenivå - Klassenivå - Elevnivå	Kvar haust gjennomføring av Elevundersøkelsen på 5.-7.trinn og lokal trivselsundersøking for 1.-4.trinn

Førebyggjande arbeid i heimen:

Rose borna for det dei er flinke til, og når dei er snille og gode mot kvarandre	Ros er viktig for at borna skal få eit godt sjølvbilete. Bestemors lov: "Catch children in being good"
Vere gode førebilete	Vaksne er modellar for ungene! Vere flink til å lytte.
Omtale av andre når born er til stades	Det er viktig å omtale andre på ei positiv måte. Barn høyrer meir enn du trur. Gå direkte til kontaktlærer dersom vanskar/problem skal diskuterast.
Grensesetjing	Negativ språkbruk og banning arbedast med heime. Sei klart frå, også når borna er heime hjå kvarandre. Får de beskjed om negativ åtferd overfor andre, så ta dei på alvor. Det kan virke som småting, isolert sett, men det kan vera viktig i den store samahengen.
Sinnemeistring	Å bli sint er naturleg for oss alle, men korleis me meistrer sinnet vårt er ulikt. Det er viktig at sinnet vårt ikkje går ut over andre.

Aktivitetsplikta

Frå 1. august 2017 vart opplæringslova kapittel 9 A endra. Ei av endringane var kravet om aktivitetsplikt. Denne skal sikra at skulane handlar raskt og rett når ein elev ikkje har det trygt og godt på skulen. At ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø kan også skuldast tilhøve som ligg utafør skulen, men som likevel påverker korleis eleven har det der. Da gjelder også aktivitetsplikta.

Aktivitetsplikta gjeld for alle som arbeider på skulen. Den gjeld også for personar som regelmessig oppheld seg på skulen, SFO eller leksehjelp, og som utfører arbeid eller tenester som fører til at dei har kontakt med eller observerer elevar.

Aktivitetsplikta omfattar 5 delplikter:

- 1: Plikt til å følgja med
- 2: Plikt til å gripa inn
- 3: Plikt til å varsle rektor
- 4: Plikt til å undersøkje
- 5: Plikt til å sette i verk tiltak og evaluere

Det er alltid eleven si subjektive oppleving som skal utløyse aktivitetsplikta.

Skulen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd i §9A-4.

1. Å følgja med

Dei som arbeider på skulen har ei individuell plikt til alltid å følgja med. Plikta gjeld alle som er tilsett ved skulen og andre som har jamnleg opphald på skulen. Samtidig må skulen ha eit aystem som sikrer at kvar einskild gjer dette, mellom anna gjennom gode rutinar for tilsyn og regelmessig kartlegging av det psykososiale miljøet. Vi må heile tida vurdere kor på skulen det er behov for å følgja med; spesifikke stader der elevane er i friminutta, område inne på skulen, i samband med leksehjelp skulevegen, skulebussen, på nett eller sosiale medie. Det er spesielt viktig å følgja med i friminutta, på leksehjelp, i SFO-tida og i overgangar. Vi skal kjenne til om vi har særskild sårbare elevar med behov for tettare tilsyn.

Å følgja med vil seie å «scanne» elevane, vere til stades og positivt involvert. Vi tek kontakt med elevane, samtalar med dei, nyttar observasjonsverktøy, spørjeundersøkingar og har gode varslingsrutinar.

2. Å gripa inn

Plikten til å gripe inn er knytt til krenkingar som skjer der og da og som du er vitne til. Det kan til dømes vere:

- Å stoppe knuffing eller slåssing
- Å stoppe negativ språkbruk
- Å stoppe nedsettende kommentarer
- Å stoppe baksnakking
- Å stoppe utestenging
- Å stoppe krenkingar på sosiale medie

3. Å varsle rektor

Plikta til å varsle gjeld for alle som arbeider eller utfører ei teneste på skulen, om ein har mistanke eller kunnskap om at ein elev ikkje har det trygt og godt på skulen.

Mistanke eller kunnskap kan du få ved at elevar fortel, foreldre/føresette fortel eller om ein får ei mistanke om eller på anna vis oppdagar at ein elev ikkje har det trygt og godt. Det skal vere låg terskel for å varsle. Enkeltepisodar som kan sjå uskuldig ut for vaksne, kan vere alvorleg for barn og unge og kan føya seg inn i rekkja av mange krenkingar.

Kor raskt ei sak skal varslast til rektor, må vurderast frå sak til sak.

Alvorlege saker skal varslast straks. Andre sakar kan det vere forsvarleg å vente litt lenger med, til slutten av skuledagen eller til slutten av veka.

I dokumentasjonen må det ligge informasjon frå kontaktlærer om: Kva har eg sett før saka dukka opp? Kva samarbeid har eg hatt med heimen. Har det vore eit problem tidlegare?

Varslinga skal gjerast skriftleg.

§ 9 A-5 Skjerpet aktivitetsplikt

Alle som arbeider på skulen har ei skjerpa aktivitetsplikt om tilsatte krenker, mobber, trakasserer, diskriminerer eller utøver vald mot elevar. Om ein tilsett krenker ein elev skal rektor varsle skuleeigar. Elles gjeld dei ordinære delpliktane i aktivitetsplikta.

4. Å undersøkje

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø, skal skulen snarast undersøkje saka. For å vurdere kva som er egna tiltak i ei sak, må det gjerast gode undersøkingar og analyser.

Undersøkingane skal «belyse»:

- Eleven si subjektive oppleving
- Fakta om situasjonen
- Faktorar i skule- og klasse miljøet som gjer at eleven ikkje har det trygt og godt
 - o Sosiale dynamikker i klassen
 - Sosiale hierarki i klassen?
 - Kva er «kult», «normalt» og «unormalt» i klassen?
 - Kva fungerer godt i klasse miljøet?
 - Kva utfordringar er til stades?
 - Kan de vere utfordringar som ikkje er avdekka?

Undersøkingane skal omfatte:

- Samtalar med elevar
- Samtalar med foreldre
- Systematisk observasjon – kva skal observerast, når og av kven?

Undersøkingane kan også omfatte:

- Relasjonskartlegging vaksne-born
- Elevundersøkinga
- Kartlegging av klassemiljø og relasjonar mellom elevar

Skulen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skulen sitt arbeid. Foreldra skal haldast orientert undervegs.

Analysearbeid

For å finna eigna tiltak i ei skulemiljøsak, er det viktig å sjå all informasjon i undersøkingane i samanheng. All relevant informasjon må analyserast før ein planlegg tiltaka. Kva faktorar er med på å oppretthalde ein elev si oppleving av ikkje å ha det trygt og godt? Kva har vi sett? Høyrde? Kva må til for å endra desse faktorane?

Om analysearbeid - kort film på UDIR: [Thomas Nordahl](#)

Om å utvikle tiltak - kort film på UDIR: [Thomas Nordahl](#)

5. Å setja i verk tiltak og evaluere

Skulen har plikt til å sette inn eigna tiltak. Vær konkret! Det er viktig å ta i vare barnet sin rett til å bli høyrde og omsynet til barnet sitt beste. Tiltaka skal byggje på undersøkingane. Det må vere tydeleg kva vurderingar som er gjort og kvifor ein har landa på dei aktuelle tiltaka.

Aktivitetsplanen skal omfatta:

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt – og med grunngjeving
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføring av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast

[UDIR om aktuelle tiltak i skulemiljøsaker](#)

Rutinar / årshjul

Når	Kva	Ansvar
August	Personalmøte med gjennomgang av <ul style="list-style-type: none"> - lovkrav og plikta til å følge opp desse - aktuelle skjema for oppfølging av aktivitetsplikta - lage «handlingsplakat» - drøfting av ulike «case» som konkretiserer aktuelle hendingar 	Rektor

September	<p>Klasseforeldremøte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gjennomgang av klassemiljø/læringsmiljø og ulike sosiale tiltak foreldra kan bistå med (førebyggjande arbeid) - Sette opp ein plan 	Kontaktlærer i samarbeid med klassekontakt
Oktober	<p>Elevsamtalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Halvårleg samtale med eleven om fagleg utvikling og om utvikling i lys av opplæringslova og overordna del av læreplanverket. <p>Utviklingssamtalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Halvårleg samtale med foreldra om eleven si faglege utvikling og om utvikling i lys av opplæringslova og overordna del av læreplanverket. 	Kontaktlærer
Februar	<p>Klasseforeldremøte</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppfølging og evaluering av ulike klassemiljøtiltak - Ny plan for våren 	Kontaktlærer i samarbeid med klassekontakt
Mars / april	<p>Elevsamtalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Halvårleg samtale med eleven om fagleg utvikling og om utvikling i lys av opplæringslova og overordna del av læreplanverket. <p>Utviklingssamtalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Halvårleg samtale med foreldra om eleven si faglege utvikling og om utvikling i lys av opplæringslova og overordna del av læreplanverket. 	Kontaktlærer

Vedlegg

1. Handlingsplakat Seim skule
2. Orden- og åtferdsreglement for Seim skule
3. Varslings skjema
4. Undersøking
5. Observasjonsskjema
6. Kommunikasjonslogg
7. Aktivitetsplan - mal
8. Trivselsundersøking 1.-4.klasse - mal